

1 Ce înseamnă în termeni practici termenul juridic „răspundere părintească”? Care sunt drepturile și obligațiile titularului răspunderii părintești?

Prin răspundere părintească se înțelege ansamblul responsabilităților, obligațiilor și drepturilor ce le revin părinților în vederea protejării și promovării drepturilor personale și patrimoniale ale copilului, precum și a interesului superior al copilului. Părinții au obligația de a-și exercita autoritatea părintească în funcție de nevoile și capacitățile de dezvoltare ale copilului. Aceștia nu pot renunța la dreptul de exercitare a autorității părintești. Părinții trebuie să discute și să convină cu copilul asupra aspectelor individuale ale autorității părintești, în funcție de vârsta și gradul de maturitate al acestuia.

Autoritatea părintească înglobează dreptul și obligația de protejare a drepturilor personale ale copilului în materie de sănătate, dezvoltare, îngrijire și protecție, creștere și educație, dreptul la legături personale, alegerea locului de reședință, precum și dreptul și obligația de administrare a bunurilor copilului. De asemenea, autoritatea părintească vizează dreptul și obligația de reprezentare a drepturilor și intereselor personale și patrimoniale ale copilului.

2 Ca regulă generală, cine are răspundere părintească asupra unui copil?

Părinții au dreptul și obligația de a-și exercita autoritatea părintească în mod egal, împreună și de comun acord. În cazul în care părinții nu locuiesc împreună cu titlu permanent, aceștia trebuie să convină asupra unor măsuri de exercitare a autorității părintești prin elaborarea unui plan de exercitare a autorității părintești în comun. Exercitarea autorității părintești în comun poate fi, de asemenea, reglementată de o instanță de drept, decizia instanței fundamentându-se pe acordul părinților în ceea ce privește toate aspectele relevante prevăzute în planul de exercitare a autorității părintești în comun. În contextul exercitării autorității părintești în comun, părinții trebuie să depună toate eforturile în vederea soluționării oricărei probleme pe baza unui acord în acest sens.

Oricare dintre cei doi părinți își poate exercita în mod individual autoritatea părintească integral, parțial sau în măsura necesară pentru a decide cu privire la o problemă deosebit de importantă cu privire la copil. În situațiile de mai sus, dreptul celui alt părinte de a-și exercita autoritatea părintească poate fi restricționat numai printr-o hotărâre judecătorească, având în vedere interesul superior al copilului. În cazul în care părinții și-au exercitat în mod comun autoritatea părintească înainte de decesul unuia dintre părinți, părintele supraviețuitor trebuie să-și exercite autoritatea părintească în mod individual fără o hotărâre judecătorească în acest sens, în cazul în care celălalt părinte a decedat sau a fost declarat decedat. Oricare dintre cei doi părinți își poate exercita în mod individual autoritatea părintească, sub rezerva unei hotărâri judecătorești în acest sens, în cazul în care părinții nu reușesc să convină asupra unui plan de exercitare a autorității părintești în comun sau asupra unui acord alternativ în timpul procedurilor judiciare. Într-un astfel de caz, instanța are obligația de a acorda întâietate părintelui care și-a manifestat disponibilitatea de a coopera și de a ajunge la un acord în ceea ce privește exercitarea autorității părintești în comun.

3 Dacă părinții nu sunt capabili sau nu vor să-și exercite răspunderea părintească asupra copiilor lor, poate fi numită o altă persoană în locul lor ?

În cazul în care un părinte este minor sau este o persoană lipsită de capacitate juridică într-un anumit domeniu în materie de autoritate părintească, dreptul ce îi revine în acest sens va fi suspendat pe fondul unor impedimente de natură juridică. În perioada în care suspendarea este în vigoare, părintele la care se face referire anterior poate asigura îngrijirea zilnică a copilului, împreună cu celălalt părinte al copilului sau împreună cu un tutore numit în conformitate cu dispozițiile Codului familiei (*Obiteljski zakon*) referitoare la numirea unui tutore. Părintele la care se face referire anterior nu are dreptul să reprezinte copilul și, în cazul în care acesta a fost lipsit de capacitate juridică, nu are dreptul să reprezinte copilul în domeniul în care acesta a fost lipsit de capacitate juridică. Copilul va fi reprezentat de celălalt părinte sau de tutore, tutorele fiind obligat să respecte dorințele celui alt părinte.

În cazul în care părinții copilului, sau un părinte și tutorele, nu reușesc să ajungă la un acord în ceea ce privește reprezentarea în raport cu deciziile importante referitoare la copil, instanța va pronunța, în urma unei propuneri formulate de copil, de părinte, sau de tutore, o hotărâre *ex parte* în care va stabili persoana care va reprezenta copilul în chestiunea respectivă.

În urma unei propuneri formulate de copil, de părinte, sau de un centru de asistență socială, instanța va pronunța o hotărâre *ex parte* de suspendare a dreptului de exercitare a autorității părintești (suspendarea respectivului drept pe fondul unor impedimente reale) în cazul în care oricare dintre părinți lipsește sau locuiește la o adresă necunoscută sau în cazul în care oricare dintre părinți, din motive obiective, se află în imposibilitatea de a-și exercita autoritatea părintească pentru o perioadă lungă de timp. Părintele în cauză nu are dreptul de a-și exercita autoritatea părintească pe durata perioadei în care respectivul drept este suspendat pe fondul motivelor expuse anterior. Pe parcursul perioadei de suspendare în cauză, autoritatea părintească va fi exercitată de celălalt părinte în mod individual, sau se va dispune măsura plasamentului copilului în conformitate cu dispozițiile Codului familiei. În urma unei propuneri formulate de copil, de un părinte al cărui drept de exercitare a autorității părintești a fost suspendat, sau de un centru de asistență socială, instanța va pronunța o hotărâre *ex parte* de încetare a suspendării dreptului respectiv pe fondul unor impedimente reale atunci când nu mai există motivele pentru care a fost dispusă suspendarea.

În cazul în care părinții își exercită în comun autoritatea părintească și unul dintre aceștia decedează, părintele supraviețuitor va exercita în continuare autoritatea părintească în mod individual. În cazul în care părintele care își exercită autoritatea părintească în mod individual decedează, instanța, în urma unei propuneri formulate de copil, de părintele supraviețuitor sau de un centru de asistență socială, va pronunța o hotărâre *ex parte* de încredințare a responsabilității în materie de autoritate părintească părintelui supraviețuitor, în cazul în care aceasta se consideră a fi în interesul superior al copilului. În cazul în care ambii părinți decedează, un centru de asistență socială va dispune măsura plasamentului copilului. În timpul vieții, părintele care își exercită autoritatea părintească are posibilitatea ca, prin intermediul unui testament sau al unui act notarial [denumit *anticipirana naredba* („decizie/dispoziție prealabilă”) în limba croată], să desemneze o persoană pe care o consideră a fi cea mai potrivită să asigure cea mai bună îngrijire a copilului în caz de deces. Atunci când este desemnat un tutore pentru copil în cazul decesului unui părinte, se va ține seama de opinia copilului și de dorințele părintelui supraviețuitor, cu excepția cazului în care se consideră că a ține seama de opinia/dorințele în cauză nu ar fi în interesul superior al copilului.

În conformitate cu articolul 224 din Codul familiei, un copil trebuie dat în plasament dacă părinții săi au decedat, au dispărut, sunt necunoscuți sau au locuit la o adresă necunoscută timp de cel puțin o lună; dacă părinții săi au fost decăzuți din dreptul de exercitare a autorității părintești; dacă părinții săi, lipsiți de capacitate juridică într-un domeniu care îi împiedică să exercite autoritatea părintească, nu au încredințat copilul unei persoane care îndeplinește criteriile prevăzute în materie de tutelă sau dacă părinții săi și-au exprimat acordul în ceea ce privește adopția copilului. În conformitate cu articolul 225 din Codul familiei, un centru de asistență socială trebuie să ia o decizie cu privire la plasamentul copilului și numirea unui tutore. Un centru de asistență socială poate plasa copilul în îngrijirea zilnică a unui tutore, a unei alte persoane, a unui asistent maternal, a unui centru pentru copii abandonati sau în îngrijirea unei persoane juridice care desfășoară activități în materie de asistență socială, cu excepția dispozițiilor contrare prevăzute în Codul familiei.

Măsurile vizând protejarea drepturilor personale și a interesului superior al copilului vor fi adoptate pe baza unei expertize în situația în care se constată că drepturile copilului și interesul superior al acestuia au fost încălcate sau că drepturile, interesul superior și dezvoltarea copilului au fost puse în pericol. Drepturile copilului vor fi considerate ca fiind puse în pericol în cazul în care îngrijirea este inadecvată, copilul se confruntă cu dificultăți psihosociale (manifestate prin comportamentul său, probleme emoționale, probleme la școală sau alte situații dificile în legătură cu creșterea lui) sau dacă este probabil ca oricare dintre circumstanțele de mai sus să survină.

În vederea protejării drepturilor și interesului superior al copilului, un centru de asistență socială poate:

1. să ia o măsură de urgență pentru separarea copilului și asigurarea unei locuințe în afara familiei;
2. să emită un avertisment în urma unei greșeli sau omisiuni în ceea ce privește exercitarea autorității părintești;
3. să ia măsuri pentru ca părinții să beneficieze de ajutor și asistență profesională în ceea ce privește exercitarea autorității părintești și
4. să se asigure că părinții beneficiază de un program intensiv de asistență profesională, iar exercitarea autorității părintești se face sub supraveghere.

În vederea protejării drepturilor personale și a interesului superior al copilului, o instanță de judecată poate:

1. să plaseze temporar copilul în îngrijirea unei alte persoane, a unui asistent maternal sau a unei instituții de asistență socială;
2. să emită un ordin de restricție;
3. să decadă părinții din dreptul de a locui împreună cu copilul într-un centru comun și să plaseze copilul în îngrijirea zilnică a unei alte persoane, a unui asistent maternal sau a unei instituții de asistență socială;
4. să furnizeze sprijin pentru creșterea copilului, în cazul în care acesta are probleme de comportament, prin plasarea acestuia la un asistent maternal sau într-o instituție de asistență socială sau
5. să decadă părinții din drepturile părintești.

În contextul măsurilor vizând protejarea drepturilor și a interesului superior al copilului, Codul familiei cuprinde dispoziții care reglementează acordarea de cazare temporară sau plasamentul temporar al copilului în îngrijirea altei persoane, decăderea părinților din dreptul de a locui împreună cu copilul într-un centru comun etc.

4 Dacă părinții divorțează sau se despart, cum se stabilește chestiunea răspunderii părintești pe viitor?

Problemele în materie de răspundere părintească pot fi soluționate prin elaborarea unui plan de exercitare a autorității părintești în comun sau printr-o hotărâre judecătorească.

Planul de exercitare a autorității părintești în comun reprezintă un acord scris între părinți care stabilește modalități de exercitare a autorității părintești în comun în cazul în care părinții copilului nu trăiesc ca o familie cu titlu permanent.

Planul de exercitare a autorității părintești în comun trebuie să specifice următoarele:

1. locul și adresa la care locuiește copilul;
2. timpul petrecut de copil cu fiecare părinte;
3. modalitățile referitoare la schimbul de informații privind consimțământul necesar în contextul adoptării deciziilor importante pentru copil și la schimbul de informații importante referitoare la copil;
4. cuantumul pensiei de întreținere ce cade în sarcina părintelui care nu locuiește împreună cu copilul; și
5. modalitățile de soluționare a problemelor viitoare.

Părinții pot elabora planul de exercitare a autorității părintești în comun din proprie inițiativă sau în contextul procedurii de consiliere obligatorie sau de mediere familială.

În cazul în care părinții nu reușesc să ajungă la un acord în ceea ce privește planul de exercitare a autorității părintești în comun sau dacă acesta este respins de instanță, fie părintele, fie copilul pot introduce o acțiune în justiție în vederea soluționării oricăror probleme legate de părintele cu care va locui copilul, modalitățile de exercitare a autorității părintești, legăturile personale ale copilului cu celălalt părinte sau pensia de întreținere a copilului. În cadrul procedurilor având ca obiect stabilirea părintelui cu care va locui copilul, exercitarea autorității părintești sau legăturile personale ale copilului cu celălalt părinte, instanța nu este obligată să respecte cererile formulate de părți. Instanța poate pronunța o hotărâre de stabilire a părintelui cu care va locui copilul, a modului în care copilul va menține legăturile personale cu celălalt părinte și a exercitării autorității părintești pe baza acordului părinților, dacă aceasta consideră acordul ca fiind în interesul superior al copilului.

Instanța va hotărî din oficiu în ceea ce privește stabilirea părintelui cu care va locui copilul, a modalităților de exercitare a autorității părintești, a legăturilor personale ale copilului cu celălalt părinte și a pensiei de întreținere a copilului printr-o decizie prin care se stabilește desfacerea definitivă a căsătoriei sau anularea acesteia, sau pronunțarea divorțului și în alte cazuri în care părinții trăiesc separat, sau printr-o decizie având ca obiect contestarea maternității sau a paternității, în cazul în care pronunțarea respectivei hotărâri este posibilă și necesară în ceea ce privește rezultatul procedurilor judiciare și situația de fapt a cauzei.

5 Dacă părinții încheie un acord privind răspunderea părintească, ce formalități trebuie respectate pentru a face ca acordul să fie executoriu?

Pentru a avea caracter executoriu, planul de exercitare a autorității părintești în comun poate fi înaintat instanței în cadrul procedurilor *ex parte*, ceea ce va permite instanței să analizeze conținutul acestuia și să aprobe sau să respingă planul în conformitate cu dispozițiile Codului familiei. Planul de exercitare a autorității părintești în comun poate fi modificat în funcție de vârsta și gradul de maturitate al copilului sau în cazul în care modificările sunt justificate de schimbări semnificative ale circumstanțelor. Dacă este modificat, planul trebuie depus la instanță ca parte a procedurilor *ex parte*, pentru a permite instanței să analizeze conținutul acestuia și să aprobe sau să respingă modificările.

Instanța poate pronunța o hotărâre de stabilire a părintelui cu care va locui copilul, a modului în care copilul va menține legăturile personale cu celălalt părinte și a exercitării autorității părintești pe baza acordului părinților, dacă aceasta consideră acordul ca fiind în interesul superior al copilului. Dacă părinții decid să exercite autoritatea părintească în comun, acordul trebuie să reglementeze toate aspectele importante prevăzute în planul de exercitare a autorității părintești în comun. În ceea ce privește căile de atac sau modificarea hotărârii instanței, hotărârea instanței pronunțată pe baza acordului părinților în ceea ce privește exercitarea autorității părintești în comun va avea același efect juridic ca și planul de exercitare a autorității părintești în comun, aprobat de instanță. Nu trebuie incluse note explicative în hotărârea având ca obiect autoritatea părintească sau legăturile personale ale copilului cu celălalt părinte dacă hotărârea se bazează pe acordul părinților la care se face referire anterior în ceea ce privește exercitarea autorității părintești în comun.

6 Dacă părinții nu pot ajunge la un acord privind chestiunea răspunderii părintești, care sunt căile alternative de rezolvare a conflictului fără prezentarea în instanță?

Dacă părinții nu reușesc să ajungă la un acord în ceea ce privește planul de exercitare a autorității părintești în comun, un centru de asistență socială îi va sprijini pentru a ajunge la un acord în cadrul procedurii de mediere familială, cu excepția cazului în care cauza în speță cade sub incidența cerințelor legale în materie de mediere. În cazul în care părinții care doresc să divorțeze nu reușesc să ajungă la un acord în ceea ce privește planul de exercitare a autorității părintești în comun, un centru de asistență socială le va aduce la cunoștință, în cadrul procesului de divorț intentat pe fondul depunerii unei cereri de către unul dintre soți, faptul că instanța va acționa din oficiu, astfel:

1. va pronunța o hotărâre având ca obiect stabilirea părintelui cu care va locui copilul, a măsurilor de exercitare a autorității părintești, a legăturilor personale ale copilului cu celălalt părinte, precum și a pensiei de întreținere a copilului;
2. va permite copilului să își exprime punctul de vedere în temeiul Codului familiei și
3. va numi un tutore special pentru copil în conformitate cu dispozițiile Codului familiei.

7 Dacă părinții se prezintă în instanță, asupra căror chestiuni legate de copil poate judecătorul să decidă?

În conformitate cu articolul 413 din Codul familiei, instanța va hotărî din oficiu în ceea ce privește stabilirea părintelui cu care va locui copilul, a modalităților de exercitare a autorității părintești, a legăturilor personale ale copilului cu celălalt părinte și a pensiei de întreținere a copilului printr-o decizie prin care se stabilește desfacerea definitivă a căsătoriei sau anularea acesteia, sau pronunțarea divorțului și în alte cazuri în care părinții trăiesc separat, sau printr-o decizie având ca obiect contestarea maternității sau a paternității, în cazul în care pronunțarea respectivei hotărâri este posibilă și necesară în ceea ce privește rezultatul procedurilor judiciare și situația de fapt a cauzei. Instanța poate 1. să restricționeze sau să interzică legăturile personale ale copilului cu celălalt părinte; 2. să se pronunțe în sensul supravegherii legăturilor personale de către un expert; 3. să stabilească o măsură de protecție a drepturilor și a interesului superior al copilului, în funcție de circumstanțele cauzei sau 4. să se pronunțe asupra desfășurării legăturilor personale cu mama vitregă sau cu tatăl vitreg, în cazul în care au locuit împreună cu copilul și i-au oferit îngrijire în contextul desfacerii căsătoriei.

În conformitate cu articolul 417 din Codul familiei, în cadrul procedurii de stabilire a legăturilor personale ale copilului cu celălalt părinte, instanța are obligația de a informa părinții că aceste legături au o importanță deosebită pentru bunăstarea copilului, de a-i încuraja să ajungă la un acord și să participe la procedura de mediere familială în alte cazuri decât cele legate de violența domestică și, în cazul în care părinții nu reușesc să ajungă la un acord, să se asigure că locul în care copilul urmează să interacționeze cu celălalt părinte este adecvat pentru copil, având în vedere constrângerile de natură geografică și de timp ale celui alt părinte. Hotărârea instanței trebuie să furnizeze detalii cu privire la modul în care, ora la care și locul în care celălalt părinte poate prelua și înapoia copilul și, dacă este necesar, detalii referitoare la costurile ocazionate în acest sens. În notele explicative ale hotărârii, instanța va include un avertisment scris precizând consecințele juridice ale nerespectării obligației de facilitare a contactului copilului cu celălalt părinte (printre care amendă, pedeapsă cu închisoarea sau decizie de modificare a hotărârii judecătorești având ca obiect stabilirea părintelui cu care va locui copilul).

În conformitate cu articolul 418 din Codul familiei, în cadrul procedurii de stabilire a legăturilor personale ale copilului cu celălalt părinte, instanța poate prevedea una sau mai multe măsuri de asigurare a executării în cazul în care există suspiciuni că este puțin probabil ca părintele cu care locuiește copilul să respecte hotărârea în acest sens, în special: 1. să numească o persoană responsabilă de punerea în aplicare a hotărârii sau a măsurilor care permit menținerea legăturilor personale ale copilului cu celălalt părinte și 2. să dispună ca părintele cu care locuiește copilul să depună o garanție în numerar. În contextul dispunerii unor astfel de măsuri, instanța va avea în vedere, cu precădere, comportamentul din trecut al părintelui cu care locuiește copilul.

În conformitate cu articolul 419 din Codul familiei, instanța poate dispune, în cadrul procedurii de stabilire a legăturilor personale ale copilului cu celălalt părinte, una sau mai multe măsuri de asigurare a înapoierii copilului sau de prevenire a răpirii copilului de către părintele respectiv (de exemplu, obligarea părintelui să își predea pașaportul la instanța care a dispus măsura în perioada de vizitare, să depună o garanție în numerar, interzicerea înstrăinării sau grevării drepturilor de proprietate ale părintelui respectiv - detalii referitoare la interdicție fiind înregistrate în registrele publice, solicitarea prezenței părintelui în mod regulat la un organism autorizat, cum ar fi un centru de asistență socială, împreună cu copilul și la locația unde are loc întâlnirea, stabilirea locului în care urmează să aibă loc întâlnirea, interzicerea părăsirii de către copil a țării în care urmează să aibă loc întâlnirea și înscrierea detaliilor referitoare la interdicție în cadrul unui sistem informatic național sau transnațional). În contextul dispunerii măsurilor la care se face referire anterior, instanța va avea în vedere, cu precădere, comportamentul din trecut al părintelui cu drept de vizită.

În conformitate cu articolul 421 din Codul familiei, nu se impune includerea unor note explicative în cadrul hotărârii de stabilire a custodiei sau a modalităților de vizitare a copilului, în cazul în care hotărârea se bazează pe un acord încheiat între părinți, în conformitate cu dispozițiile Codului familiei, sau dacă hotărârea a fost pronunțată pe cale orală în prezența tuturor părților și toate părțile s-au angajat să nu recurgă la căi de atac.

8 Dacă instanța hotărăște că un părinte va avea custodia exclusivă a unui copil, aceasta înseamnă că el sau ea poate decide asupra tuturor chestiunilor legate de copil fără îl consulte pe celălalt părinte în prealabil?

În conformitate cu articolul 99 din Codul familiei, fiecare dintre părinți trebuie să reprezinte copilul în mod individual în domeniile autorității părintești în care au fost dispuse restricții în sarcina celui alt părinte, în conformitate cu dispozițiile Codului familiei sau printr-o hotărâre judecătorească.

Articolul 105 din Codul familiei prevede că oricare dintre cei doi părinți își poate exercita în mod individual autoritatea părintească integral, parțial sau în măsura necesară pentru a decide cu privire la o problemă deosebit de importantă cu privire la copil. În situațiile de mai sus, dreptul celui alt părinte de a-și exercita autoritatea părintească poate fi restricționat numai printr-o hotărâre judecătorească, având în vedere interesul superior al copilului. În cazul în care părinții și-au exercitat în comun autoritatea părintească înainte de decesul unuia dintre părinți, părintele supraviețuitor trebuie să-și exercite autoritatea părintească în mod individual fără o hotărâre judecătorească în acest sens, în cazul în care celălalt părinte a decedat sau a fost declarat decedat. Atunci când se pronunță asupra exercitării autorității părintești de către un singur părinte, instanța va decide dacă părintele în favoarea căruia a fost dispusă exercitarea autorității părintești trebuie să reprezinte copilul în chestiuni legate de drepturile personale fundamentale ale copilului în mod individual sau sub rezerva consimțământului celui alt părinte, în conformitate cu articolul 100 din Codul familiei (reprezentarea copilului în chestiuni legate de drepturile sale personale fundamentale înseamnă reprezentarea în cazul oricărei schimbări a numelui copilului sau a reședinței obișnuite sau temporare sau libertatea de alegere sau schimbare a apartenenței sale religioase).

În conformitate cu articolul 110 din Codul familiei, indiferent dacă autoritatea părintească se exercită de către un singur părinte sau în comun, părinții au dreptul să ia decizii cotidiene cu privire la copil în mod individual în perioadele în care copilul se află la unul dintre aceștia. În situații de urgență, și anume atunci când este vorba de un pericol iminent la adresa copilului, fiecare părinte are dreptul să decidă în sensul întreprinderii oricărei măsuri care se impune în interesul superior al copilului, fără a solicita consimțământul celui alt părinte. Acesta are obligația de a informa fără întârziere celălalt părinte în acest sens. Indiferent dacă autoritatea părintească se exercită în mod individual sau în comun, părinții au obligația de a face schimb de informații cu privire la sănătatea copilului, caracterul solid al educației sale, precum și informații cu privire la activitățile școlare și extrașcolare ale copilului. Orice schimb de informații de acest tip trebuie să fie rapid, transparent și să se concentreze exclusiv asupra copilului.

Niciunul dintre părinți nu poate utiliza în mod abuziv obligația de a coopera în vederea manipulării celui alt părinte.

În plus față de cele de mai sus, în conformitate cu articolul 112 din Codul familiei, părintele în sarcina căruia au fost dispuse restricții într-un anumit domeniu în materie de autoritate părintească are dreptul de a păstra legături personale cu copilul, de a lua decizii cotidiene referitoare la copil, de a întreprinde acțiuni imediate în cazul unui pericol iminent la adresa copilului și de a primi informații cu privire la circumstanțele importante în legătură cu drepturile personale ale copilului. Aceste drepturi pot fi restricționate sau retrase numai printr-o hotărâre judecătorească dacă restricția sau retragerea se impun în vederea protejării interesului superior al copilului. Părintele care nu își exercită autoritatea părintească asupra copilului are dreptul de a solicita celui alt părinte informații cu privire la circumstanțe importante legate de drepturile personale ale copilului, în cazul în care acesta are un interes legitim de a acționa în acest sens și în măsura în care respectiva acțiune nu contravine interesului superior al copilului. În cazul unui litigiu, instanța va pronunța, în cadrul procedurii *ex parte* și ca răspuns la o propunere formulată de copil sau de un părinte, o hotărâre în scopul protejării interesului superior al copilului.

9 Dacă instanța hotărăște că părinții vor avea custodia comună a unui copil, ce înseamnă aceasta în practică?

În conformitate cu articolul 108 din Codul familiei, în cazul în care părinții au custodie comună, aceștia sunt obligați să ia orice decizii importante cu privire la copil și să își exprime consimțământul prin acord. Deciziile importante pentru copil se referă la reprezentarea copilului în chestiuni legate de drepturile sale personale fundamentale și la reprezentarea acestuia în chestiuni legate de bunurile de valoare și drepturile de proprietate ale copilului. Deciziile importante pentru copil pot lua forma și altor decizii care ar putea afecta în mod semnificativ viața copilului, cum ar fi cele referitoare la legăturile personale ale copilului cu persoane apropiate acestuia, tratament sau proceduri medicale extraordinare și libertatea copilului de a alege o școală. Toate aceste decizii vor fi valabile sub rezerva exprimării acordului de către celălalt părinte în acest sens. În cazuri excepționale, de exemplu o procedură medicală de urgență, se vor aplica dispozițiile normelor speciale care reglementează protecția drepturilor pacienților. Articolul 100 din Codul familiei cuprinde dispoziții referitoare la reprezentarea copilului în chestiuni legate de drepturile sale personale fundamentale (în cazul schimbării numelui copilului sau a reședinței obișnuite sau temporare sau libertatea de alegere sau schimbare a apartenenței sale religioase). Reprezentarea în chestiuni legate de drepturile personale fundamentale ale copilului este considerată valabilă dacă părintele care reprezintă copilul a obținut consimțământul scris din partea celuilalt părinte având drept de reprezentare a copilului. În cazurile prevăzute de lege, nu este necesar un astfel de consimțământ în situația în care părintele cu care locuiește copilul a obținut consimțământul din partea unui centru de asistență socială. În cazul în care părintele care reprezintă copilul nu poate obține consimțământul scris, instanța va hotărî, în cadrul unei proceduri *ex parte* și ca răspuns la o propunere formulată de copil sau de un părinte, care dintre părinți va reprezenta copilul în chestiunea respectivă în scopul protejării interesului superior al acestuia.

Articolul 101 din Codul familiei cuprinde dispoziții referitoare la reprezentarea în chestiuni legate de bunurile de valoare ale copilului sau de drepturile sale de proprietate.

În conformitate cu articolul 109 din Codul familiei, în cazul în care părinții având drept de reprezentare a copilului nu reușesc să ajungă la un acord asupra unor decizii importante pentru copil, instanța va hotărî, în cadrul unei proceduri *ex parte* și ca răspuns la o propunere formulată de copil sau de un părinte, care dintre părinți va reprezenta copilul în chestiunea respectivă. Dacă deciziile importante se referă la drepturile personale ale copilului, părinții sunt obligați să participe la procedura de consiliere obligatorie înainte de introducerea unei acțiuni *ex parte*.

10 Cărei instanțe sau autorități ar trebui să mă adresez dacă vreau să depun o cerere privind răspunderea părintească? Ce formalități trebuie respectate și ce acte trebuie să atașez la cererea mea?

Propunerile trebuie înaintate și acțiunile introduse în fața instanței municipale care are competență teritorială.

În conformitate cu articolul 34 din Codul de procedură civilă (*Zakon o parničnom postupku*), instanțele municipale se pronunță întotdeauna în primă instanță în următoarele litigii: căsătoria este sau nu destrămată definitiv ori se impune desfacerea căsătoriei și pronunțarea divorțului între soți; litigii având ca obiect stabilirea sau contestarea paternității sau a maternității; litigii având ca obiect stabilirea părintelui cu care va locui copilul și litigii având ca obiect autoritatea părintească, în cazul în care în paralel se desfășoară o acțiune având ca obiect stabilirea destrămării definitive sau nu a căsătoriei, anularea căsătoriei sau pronunțarea divorțului.

Potrivit Codului familiei, consilierea obligatorie trebuie să aibă loc înainte de depunerea unei cereri de divorț între soți care dispune exercitarea în comun a autorității părintești asupra unui copil minor sau înainte de inițierea altor proceduri legale referitoare la exercitarea autorității părintești și menținerea legăturilor personale. Dispozițiile Codului familiei referitoare la consilierea obligatorie înainte de depunerea unei cereri de divorț între soți prin care se dispune exercitarea în comun a autorității părintești asupra unui copil minor se aplică *mutatis mutandis* consilierii obligatorii desfășurate înainte de inițierea unei acțiuni de stabilire a exercitării autorității părintești și a menținerii legăturilor personale ale copilului cu celălalt părinte, în cazul în care căsătoria/relația de parteneriat între părinți acestuia a fost destrămată definitiv. Legea prevede cazuri în care nu se face apel la consilierea obligatorie. Procedura de consiliere obligatorie este inițiată în momentul în care una dintre părți formulează o cerere în acest sens. Cererea este adresată unui centru de asistență socială, în scris sau verbal (prin formularea unei declarații ce urmează a fi înregistrată). Serviciul de consiliere obligatorie este asigurat de o echipă de experți din cadrul centrului de asistență socială având competență pe raza localității în care se află reședința obișnuită sau temporară a copilului sau ultima reședință comună a soților sau a partenerilor de drept comun, obișnuită sau temporară. Consilierea obligatorie reprezintă o procedură care presupune participarea personală a membrilor familiei (nu este permisă prezența reprezentanților). După încheierea procedurii de consiliere obligatorie, centrul de asistență socială va întocmi un raport, a cărui valabilitate este de șase luni de la data încheierii consilierii.

Participarea la prima ședință de mediere familială este obligatorie înainte ca solicitantul să poată depune o cerere de divorț.

În funcție de tipul de acțiune introdusă (un litigiu în materie matrimonială; un litigiu având ca obiect stabilirea sau contestarea maternității sau a paternității; un litigiu având ca obiect exercitarea autorității părintești, menținerea legăturilor personale, o acțiune de divorț prin acordul părților, sau solicitarea aprobării planului de exercitare a autorității părintești în comun), solicitantul trebuie să prezinte, printre alte documente, raportul de consiliere obligatorie/dovada participării la prima ședință de mediere familială/planul de exercitare a autorității părintești în comun. Documentele solicitate depind de acțiunea introdusă.

11 Ce procedură se aplică în aceste cazuri? Este disponibilă o procedură de urgență?

Organismele competente trebuie să ia măsuri urgente în raport cu toate acțiunile având ca obiect aspecte legate de copii în temeiul dreptului familiei, protejând în același timp interesul superior al copilului.

12 Pot obține asistență juridică pentru a acoperi costurile procedurii?

Da. Asistența juridică gratuită este reglementată de Legea privind asistența juridică gratuită (*Zakon o besplatnoj pravnoj pomoći*) (*Narodne novine* (NN; Monitorul Oficial al Republicii Croația) nr. 143/2013).

13 Este posibilă atacarea unei hotărâri privind răspunderea părintească?

Da. Părțile pot contesta o decizie a unei instanțe de prim grad de jurisdicție în termen de cincisprezece zile de la data comunicării unei copii a hotărârii, cu excepția cazului în care Codul de procedură civilă prevede un alt termen. Sub rezerva cazurilor prevăzute de lege, poate fi formulată o cale de atac împotriva deciziei unei instanțe de prim grad de jurisdicție care rezultă pe fondul unor acțiuni speciale *ex parte* reglementate de Codul familiei. Termenul de formulare a unei căi de atac este de cincisprezece zile de la data comunicării hotărârii.

14 În anumite cazuri, poate fi necesară adresarea către o instanță sau către o altă autoritate pentru a face executorie o hotărâre privind răspunderea părintească. Care procedură se aplică în asemenea cazuri?

Trebuie sesizată instanța municipală care are competență teritorială. Orice procedură de executare va fi pusă în aplicare în conformitate cu dispozițiile Legii privind executarea silită (*Ovršni zakon*), însă Codul familiei cuprinde dispoziții speciale referitoare la executare în vederea asigurării restituirii copilului și în vederea menținerii legăturilor personale cu copilul (articolele 509-525 din Codul familiei).

15 Ce ar trebui să fac pentru ca o hotărâre în materia răspunderii părintești pronunțată de o instanță dintr-un alt stat membru să fie recunoscută și executată în acest stat membru?

Trebuie să formulați o acțiune având ca obiect recunoașterea unei hotărâri pronunțate de o instanță străină în conformitate cu Legea privind soluționarea conflictelor de legi care decurg din reglementările jurisdicțiilor străine privind anumite obligații civile (*Zakon o rješavanju sukoba zakona s propisima drugih zemalja u određenim odnosima*) (NN nr. 53/91, 8/01).

Începând cu 1 iulie 2013, Croația pune în aplicare Regulamentul (CE) nr. 2201/2003 al Consiliului privind competența, recunoașterea și executarea hotărârilor judecătorești în materie matrimonială și în materia răspunderii părintești, de abrogare a Regulamentului (CE) nr. 1347/2000. Capitolul III din regulamentul menționat se aplică *mutatis mutandis* în ceea ce privește recunoașterea și încuviințarea executării hotărârilor judecătorești în materia răspunderii părintești.

Cererea de recunoaștere sau de refuz al recunoașterii, cererea de încuviințare a executării și propunerea de executare silită se depun la instanța municipală care are competență teritorială.

Propunerile trebuie înaintate și acțiunile introduse în fața instanței municipale care are competență teritorială.

Dispozițiile Regulamentului (CE) nr. 2201/2003 al Consiliului privind competența, recunoașterea și executarea hotărârilor judecătorești în materie matrimonială și în materia răspunderii părintești, de abrogare a Regulamentului (CE) nr. 1347/2000, se aplică în cazul procedurilor de recunoaștere și executare a hotărârilor judecătorești pronunțate de instanțele străine.

16 Ce instanță din acest stat membru trebuie să sesizez pentru a mă opune recunoașterii unei hotărâri în materia răspunderii părintești pronunțate de o instanță dintr-un alt stat membru? Ce procedură se aplică în acest caz?

Instanța municipală trebuie sesizată cu eventuale căi de atac. Căile de atac vor fi soluționate de o instanță superioară.

Procedurile de apel fac obiectul dispozițiilor prevăzute în Regulamentul nr. 2201/2003 al Consiliului privind competența, recunoașterea și executarea hotărârilor judecătorești în materie matrimonială și în materia răspunderii părintești, de abrogare a Regulamentului (CE) nr. 1347/2000, precum și al dispozițiilor prevăzute în Codul de procedură civilă.

17 Ce legislație se aplică în acțiunile privind răspunderea părintești în cazul în care copilul sau părțile nu locuiesc în acest stat membru sau au cetățenii diferite?

În conformitate cu articolul 40 din Legea privind soluționarea conflictelor de legi care decurg din reglementările jurisdicțiilor străine privind anumite obligații civile, relațiile dintre părinți și copii sunt reglementate de legislația statului a cărui cetățenie o dețin aceștia. În cazul în care părinții și copiii sunt cetățeni ai unor țări diferite, se va aplica legislația țării în care aceștia își au reședința obișnuită. În cazul în care părinții și copiii sunt cetățeni ai unor țări diferite și au, de obicei, reședința în țări diferite, legislația croată se va aplica în cazul în care copilul sau unul dintre părinți este cetățean croat. Legislația țării a cărei cetățenie o deține copilul se va aplica relațiilor dintre părinți și copii care nu sunt reglementate de dispozițiile anterioare.

Începând cu 1 ianuarie 2010, Croația pune în aplicare Convenția de la Haga din 1996 asupra competenței, legii aplicabile, recunoașterii, executării și cooperării privind răspunderea părintească și măsurile de protecție a copiilor.

Pentru mai multe informații, vă rugăm să consultați:

Codul familiei (NN nr. 103/15)

Legea privind executarea silită (NN nr. 112/12, 25/13, 93/14)

Legea privind soluționarea conflictelor de legi care decurg din reglementările jurisdicțiilor străine privind anumite obligații civile (NN nr. 53/91, 88/01)

Legea privind asistența juridică gratuită (NN nr. 143/2013)

Legea privind punerea în aplicare a Regulamentului (CE) nr. 2201/2003 al Consiliului privind competența, recunoașterea și executarea hotărârilor judecătorești în materie matrimonială și în materia răspunderii părintești, de abrogare a Regulamentului (CE) nr. 1347/2000 (NN nr. 127/2013)

Regulamentul (CE) nr. 2201/2003 al Consiliului privind competența, recunoașterea și executarea hotărârilor judecătorești în materie matrimonială și în materia răspunderii părintești, de abrogare a Regulamentului (CE) nr. 1347/2000.

Ultima actualizare: 17/07/2019

Versiunea în limba națională a acestei pagini este administrată de punctul de contact RJE respectiv. Traducerile au fost efectuate de serviciile Comisiei Europene. Este posibil ca eventualele modificări aduse originalului de către autoritatea națională competentă să nu se regăsească încă în traduceri. Nici RJE și nici Comisia Europeană nu-și asumă nicio răspundere sau responsabilitate în legătură cu informațiile sau datele pe care le conține ori la care face trimitere acest document. Pentru a afla care sunt regulile privind protecția drepturilor de autor aplicabile de statul membru responsabil pentru această pagină, vă invităm să consultați avizul juridic.

Având în vedere retragerea Regatului Unit din Uniunea Europeană, statele membre responsabile cu gestionarea paginilor cu informații naționale actualizează în prezent conținutul de pe acest site. Eventualele fragmente care nu reflectă încă retragerea Regatului Unit nu apar intenționat pe site și vor fi modificate în curând.